

4.2 Postbehandling • Obeställbara kort

På returnerade kort från utlandet kan man ibland se etiketter som talade om anledningen till att kortet skickats i retur. Här är två exempel från Schweiz.

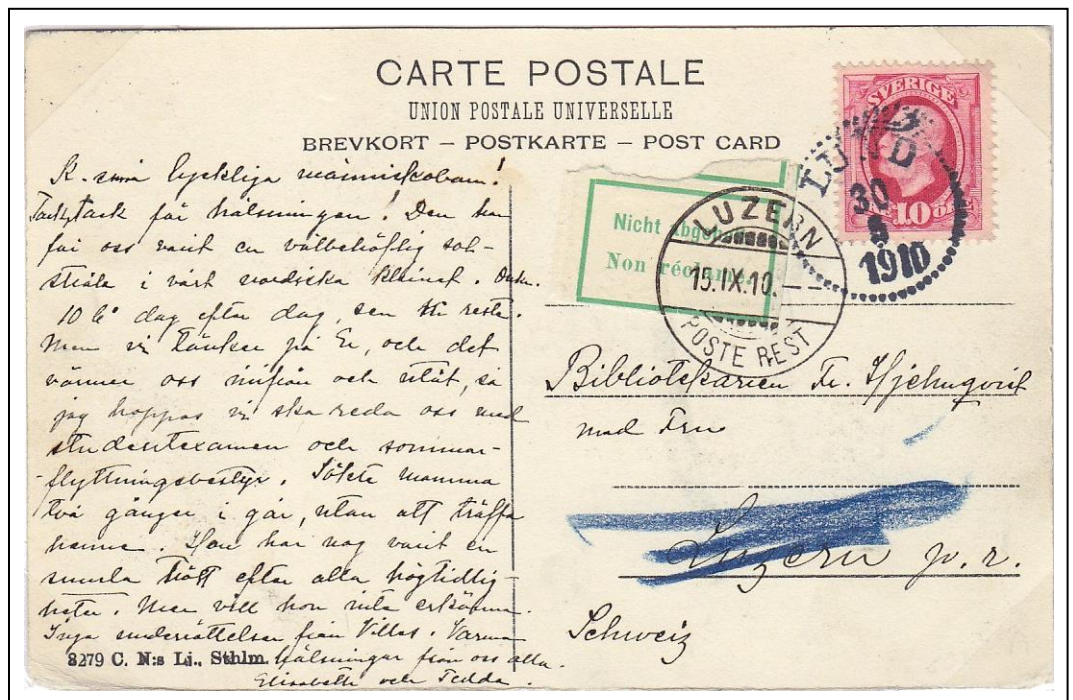
Brevkort
till Schweiz

Lund
30/6 (?) 1910

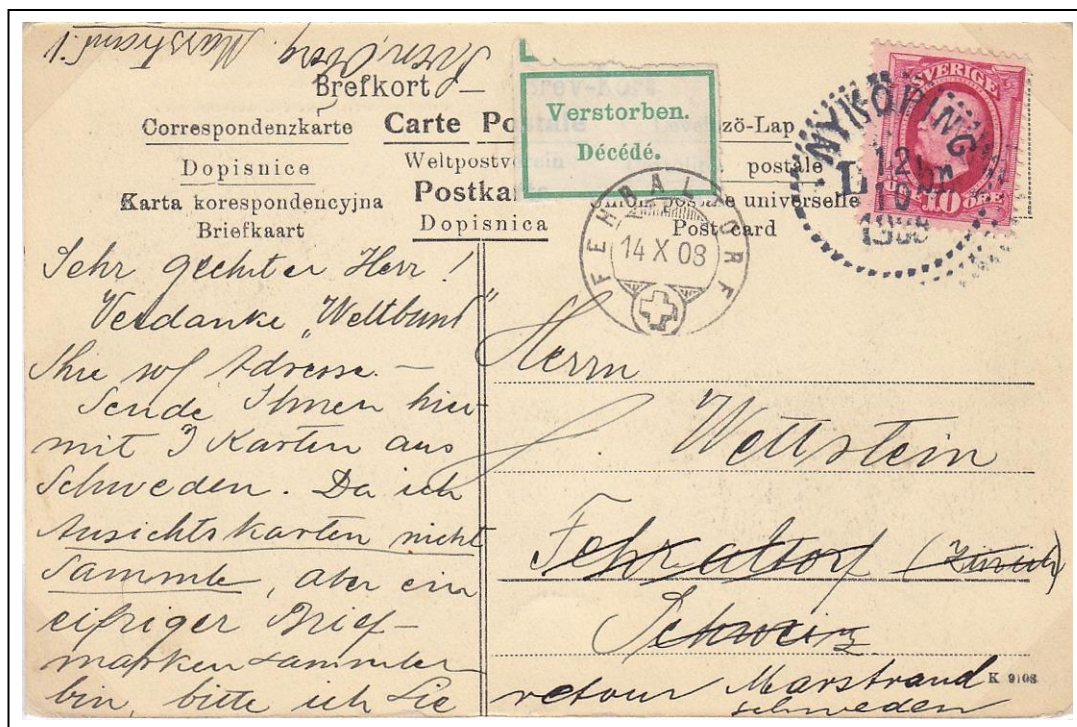
till Luzern

Etikett:
Nicht abgeholt
Non réclamé

Stämplat vid retur:
Luzern
15/9 1910

I Sverige var regeln att brev och kort som skickats "poste restante" (p.r. i adressen ovan) låg kvar för avhämtning på postkontoret till den 28:e i månaden efter att de ankommit. I Luzern tycks man ha väntat betydligt längre än så (även om Lundastämpeln tyvärr är svårläst). Notera också att man hade en särskild stämpel för poste rest(ante).

Brevkort
till Schweiz

Nyköping
12/10 1908

Fehraldorf
14/10 1908

Etikett:
Verstorben
Décédé

Anteckning:
Retour
Marstrand
Schweden

Etiketten – som är ganska ovanlig – anger att brevkortet skulle returneras pga. att adressaten var avliden. I sådana fall skickades kortet omgående i retur till den angivna avsändaradressen.

4.2 Postbehandling • Obeställbara kort

Etiketter med grön ram, som på två språk (franska plus det lokala språket) angav olika anledningar till retur av internationell post, var en internationell standard. Det fanns emellertid också lokala varianter med annat utseende, bland annat i Österrike.

Brevkort till
Österrike

Stockholm
24/4 1901

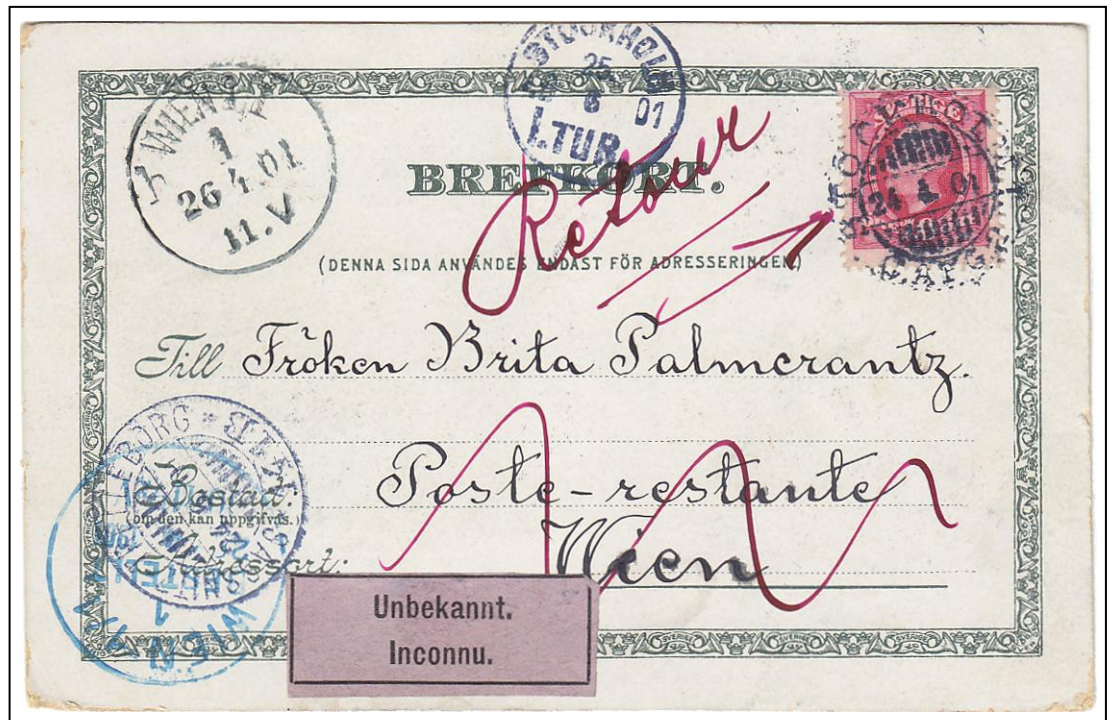
Wien
26/4 1901

Etikett:
*Unbekannt
Inconnu*

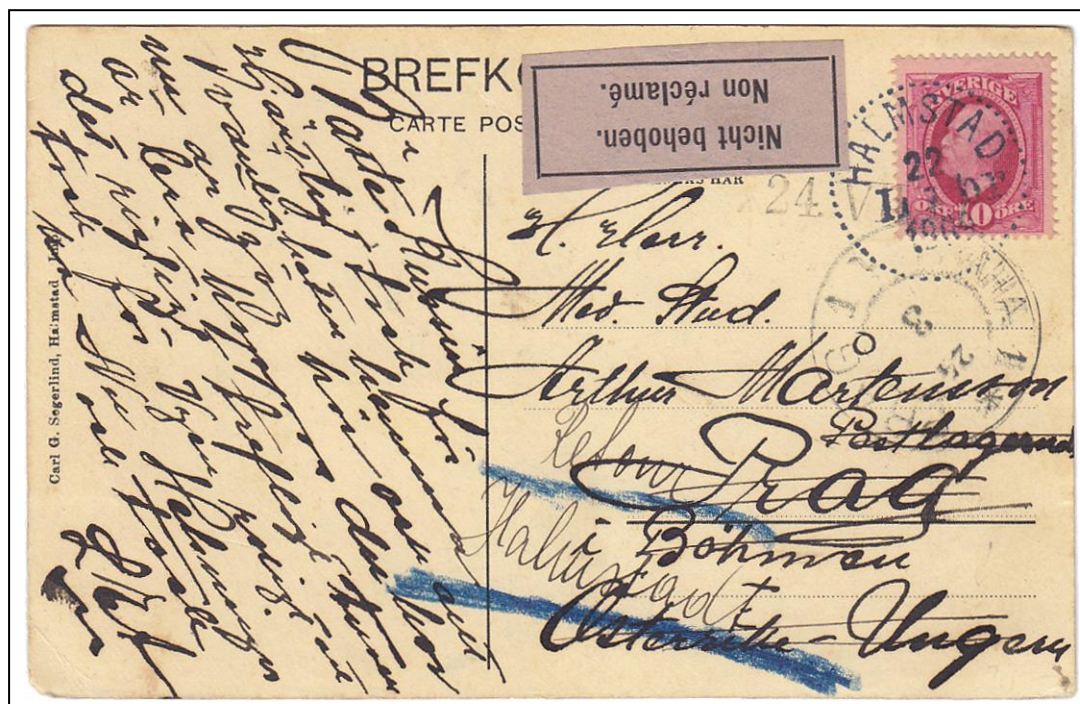
Anteckning
Retur

Sassnitz-
Trelleborg
24/6 1901

Stockholm
25/6 1901

Etiketten anger att adressaten är okänd. Eftersom kortet är adresserat "Poste-restante" har österrikiska posten låtit det ligga i närmare två månader innan det skickades tillbaka till Sverige. En tydlig röd pil mot stämpeln anger retur till Stockholm.

Brevkort
till Österrike

Halmstad
22/2 (?) 1909

till Prag

Etikett:
*Nicht behoben
Non réclamé*

Stämplat vid retur:
Prag
24/3 1909

Etiketten anger att kortet inte är avhämtat av adressaten. Även detta kort har en poste-restante-adress (Postlagernd), men i Prag verkar man ha skickat kortet i retur efter bara en månad. Notera den tyska stavningen av returadressen: *Retour Halmstadt!*

4.2 Postbehandling • Obeställbara kort

Även i Sverige användes ibland tvåspråkiga etiketter för att ange orsaken till retur. De förekommer i första hand på kort från utlandet, i sällsynta fall på inrikes kort.

Brevkort från Indien till Sverige: Bordhai 17/12 1907 – Stockholm 7/1 1908

Anteckning: Okänd i Nybrog. 68, stämpel: RETUR, etikett: *Inconnu / Okänd*

Retur: Sea Post Office Bombay-Aden ??/2 1908 – D.L.O. Bombay 21/2 1908 –
– D.L.O. Nagpur 24/2 1908 (D.L.O. står för Dead Letter Office)

Inrikes brevkort: Östersund 2/5 1902 – Stockholm 3/5 1902 – Östersund 1/7 1902

Stämpel: RETUR, etikett: *Non réclamé / Ej efterfrågad*

Vid retur verkar någon ha strukit över adressatens namn och adress och ersatt med avsändarens namn och adress.

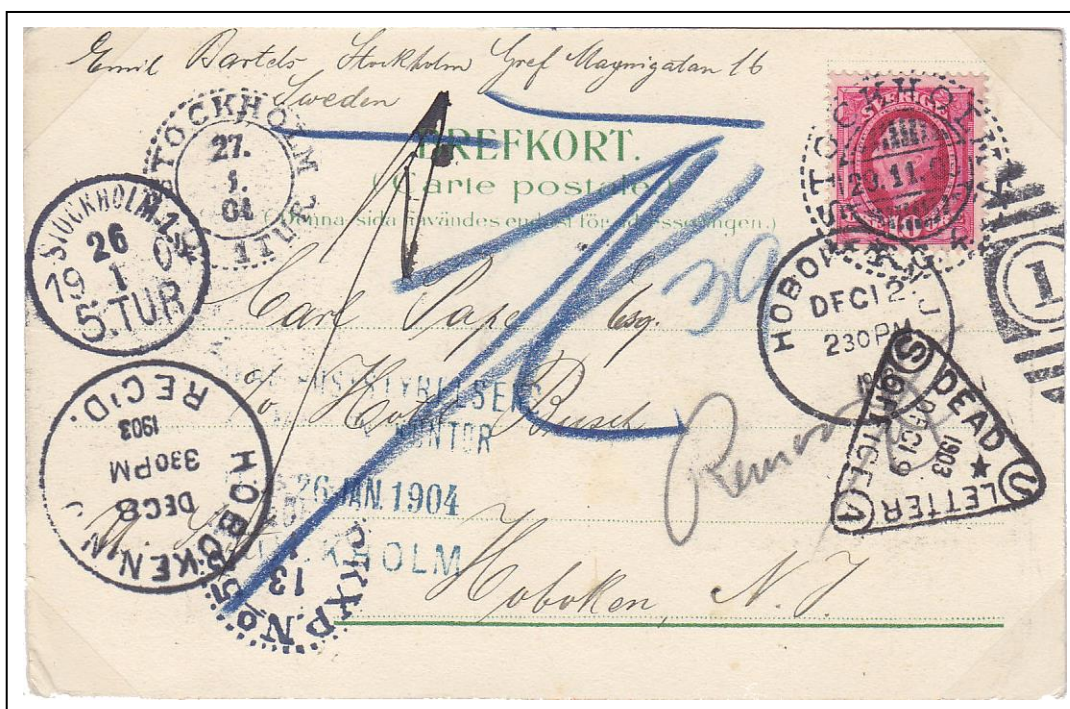
4.2 Postbehandling • Obeställbara kort

Obeställbara kort med oklar returadress skickades till reklamationskontoret i Stockholm, där man försökte reda ut vart korten skulle returneras.

Brevkort till
Storbritannien
Ölme 21/5 1905
London 24/5 1909
Returned to Post
Office Unclaimed
29/6 1909
Returned L(ette)r
Office London
30/6 1909
Non Réclamé
Not called for
Generalpoststyrel-
sens reklamations-
kontor 13/7 1909
Stockholm

Eftersom kortet inte har någon avsändaradress skickades det till reklamationskontoret i Stockholm. Där läste man vad som stod på kortet, konstaterade att det var undertecknat av Anna och Carl och att texten nämner att det varit konfirmation i kyrkan där Carls läsbar varit med. Man har därför föreslagit returadressen "Anna o Carl, Prestgården, Ölme". Förmodligen en korrekt gissning, då kyrkoherden i Ölme vid denna tid hette Carl Bromander och var gift med Anna.

Brevkort till USA
Stockholm
29/11 1903
Hoboken
8/12 1903
Anteckning:
Removed
(från det hotell
dit kortet skickats)
Stämplat vid retur
Hoboken
12/12 1903
Dead Letter Office
19/12 1903
PKXP No 52
13/1 1904
(järnvägspost
Malmö-Nässjö)
Stockholm
5 TUR 26/1 1904
1 TUR 27/1 1904

Efter retur till Sverige har kortet, trots att det har tydlig avsändaradress på framsidan, skickats till Generalpoststyrelsens reklamationskontor, där det stämplats den 26/1 1904 (blå stämpel). Därefter har det, av allt att döma, skickats till avsändaren på Grev Magnigatan.

4.2 Postbehandling • Obeställbara kort

När en obeställbar och returnerad försändelse skickades igen krävdes nytt porto, även om adressaten var densamma. Ibland kan den dubbla frankeringen vara svår att upptäcka – titta noga på det nedre kortet!

Inrikes brevkort

Kumla

17/5 1911

till Eskiltuna

Noteringar

Okänd i Etuna

och

Retur afs. Kumla

Stämplat vid retur:

Eskilstuna

28/5 1911

Sänt igen till

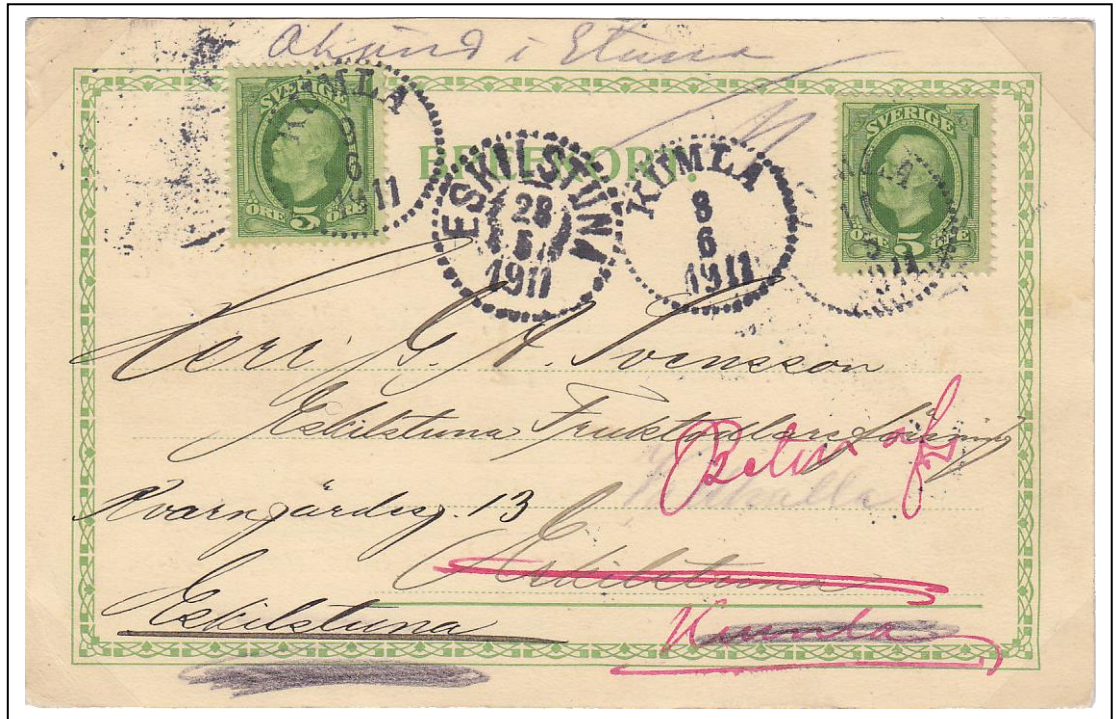
samma person

men denna gång

med gatuadress

Kumla

9/6 1911

När kortet skickades andra gången har det, helt korrekt, frankerats med nytt inrikes brevkortsporto. För säkerhets skull strök man också över returadressen (Kumla) och drog några ordentliga pennstreck under adressorten, Eskilstuna. Och inga anteckningar tyder på något annat än att adressaten, på andra försöket, faktiskt fick sitt kort.

Brevkort till
Storbritannien

Troligen sänt
från Norrköping

Finsbury Park
5/9 1908

London 8/9 1908

Returned L(etter)R
Office London
9/9 1908

Retur med diverse
anteckningar, bl.a.
"No such number"

PKXP No 2A
19/9 1908

Troligen gick kortet i retur till Norrköping, enligt en (delvis raderad) anteckning i blåkrita. Där har avsändaren ändrat adressen från Finsbury Park till Lordship Park och postat det igen, PLK 232 B (Katrineholm-Linköping) 23/9 1908 till London. Nytt porto, två femöresmärken, har satts på så att det högra märket nästan helt täcker den ursprungliga frankeringen, ett tioöresmärke.

4.3 Postbehandling • Olyckspost

Olyckor och missöden av olika slag kan skapa intressant posthistoria. En olyckshändelse från denna tid som är välkänd bland posthistoriker är ångfartyget Bore's förlisning på väg från Åbo till Stockholm på nyårsafton 1899.

Brevkort från Finland med S/S Bore:

Tammerfors – Åbo 29/12 1899 – Stockholm 19/1 1900 – Norrköping

Frimärket har blötts av i vattnet och ersatts av etikett ”Tillhör Ångf. BORES post.”

S/S Bore lämnade Åbo den 30 december 1899, gick via Mariehamn, och var på väg in mot Stockholm på nyårsaftonen, då fartyget i svår dimma gick på grund utanför Kapellskär. Besättning och passagerare räddade sig i livbåtar, men fartyget sjönk dagen därpå. De närmaste veckorna bärgade dykare de flesta postsäckar. Posten fördes till Stockholm där den fick torka. En särskild etikett trycktes upp och sattes på posten innan den sändes vidare.

Olyckor till sjös.
Ångaren Bore sjunken.

Olycksdiger nog har nyårshelgen varit för handelsflottan, i det under densamma flera svåra sjöolyckor inträffat. Och den största af dem alla är att den ståtliga finska ångaren Bore på ingående till Stockholm nyårsaftonen vid 9-tiden på kvällen strandade på ett grund vid Marö mellan Söderarm och Furusund, där den sedermera delat Södra Sveriges öde att glida af grundet och gå till botten. Lyckligtvis hade dessförinnan samtliga ombordvarande blifvit räddade och ha välbehållna ankommit till Stockholm, glada öfver att olyckan icke blifvit af större omfattning. Många af dem ha likväl lidit stora förluster såsom nedan skall omtalas.

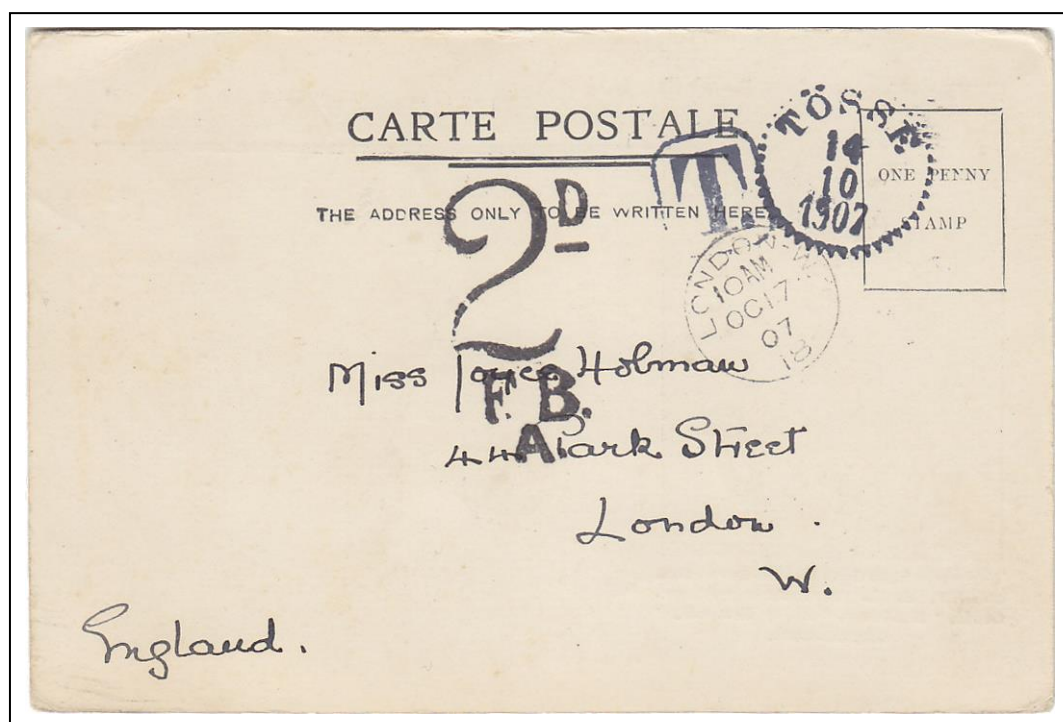
Bärgningen af Bore's post. Bogsérångaren Sandhamn afgick kl. 1 i går middag från Sandhamn och hitkom i går afton, medförande från Bore upptagna 5 koffertar, 1 låda, 1 kolla traktgods, 4 presenningar och 1 segel.

Bore's postsäckar voro till antalet 12. Däraf äro nu 10 upptagna. I de 12 postsäckarne funnos inalles omkring 400 värdeförsändelser, men i de 10 nu bärgade ha endast 24 värdeförsändelser anträffats, hvadan ensamt de 2 ännu återstående säckarne skola innehålla omkring 376 dylika försändelser. Det är för enadt med ett ofantligt arbete att komma åt dessa säckar då en hel del bråte först måste flyttas.

Artiklar (kopior) om S/S Bore's förlisning ur Dagens Nyheter, 2/1 1900 (vänster) och 23/1 1900 (ovan).

4.3 Postbehandling • Olyckspost

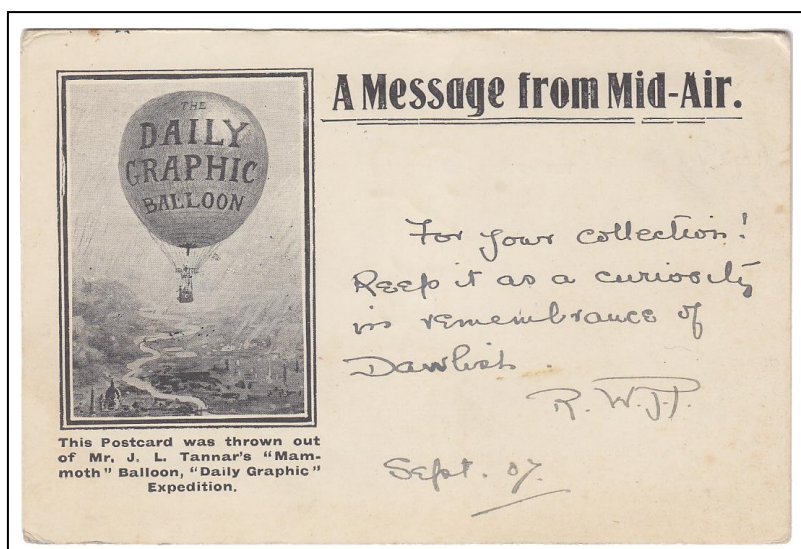
En spektakulär händelse inträffade hösten 1907 då man försökte sätta ett nytt världsrekord i långdistansflygning med bemannad luftballong. Målet var att flyga från England till Ryssland, men resan slutade med en nödlandning i Dalsland.

Brevkort sänt med luftballong från London 12/10 1907 till Sverige 13/10 1907
Återsänt med vanlig post: Tösse 14/10 1907 – London 17/10 1907

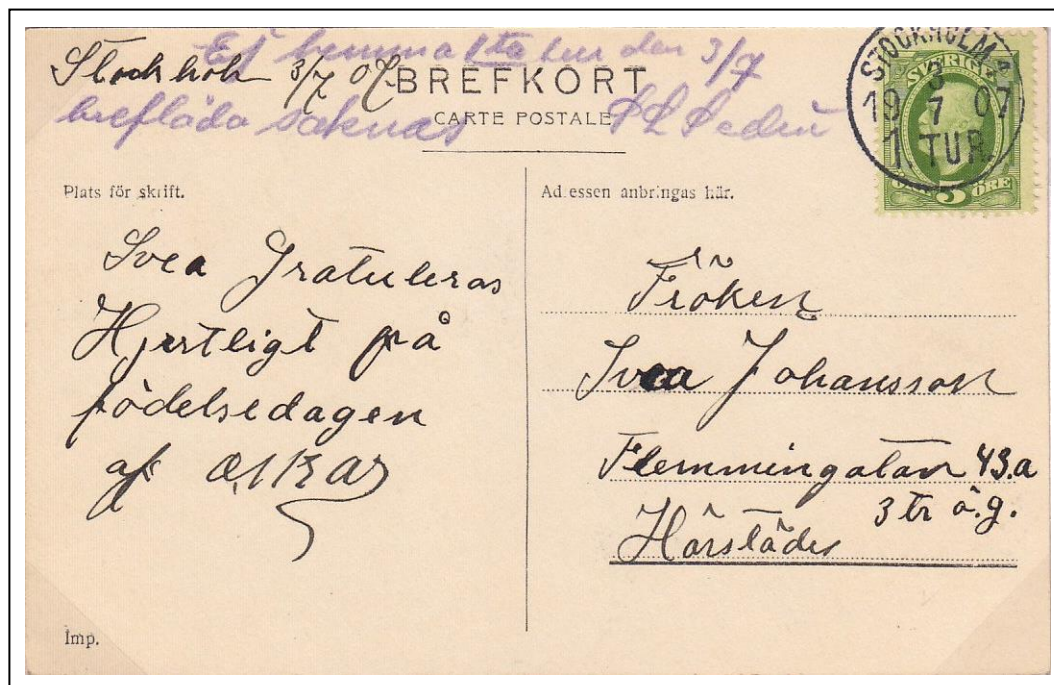
Kortet postades ofrankerat och fick därför en svensk T-stämpel. En brittisk lösenstämpel, 2^D F.B.A., visar att mottagaren fick lösa ut kortet med 2 pence.

Ballongflygningen finansierades av den brittiska tidningen *Daily Graphic*, som också tryckt upp en mängd vykort för luftburna meddelanden som följde med ballongen. Vykorten var tänkta att användas som ballast, och kastas ut om ballongen snabbt behövde vinna höjd. Ballongen startade från London den 12/10 och flög mot nordost. Dagen därpå kom den in över Sverige. Men vindarna var opålitliga, och efter en halsbrytande resa då man flera gånger varit nära att krascha lyckades de tre besättningsmännen till sist hoppa ur ballongen utanför Mellerud. En bit längre norrut, nära Tösse, tog ballongen till slut mark. De vykort som fortfarande låg kvar i passagerarkorgen lämnades in på postkontoret i Tösse.

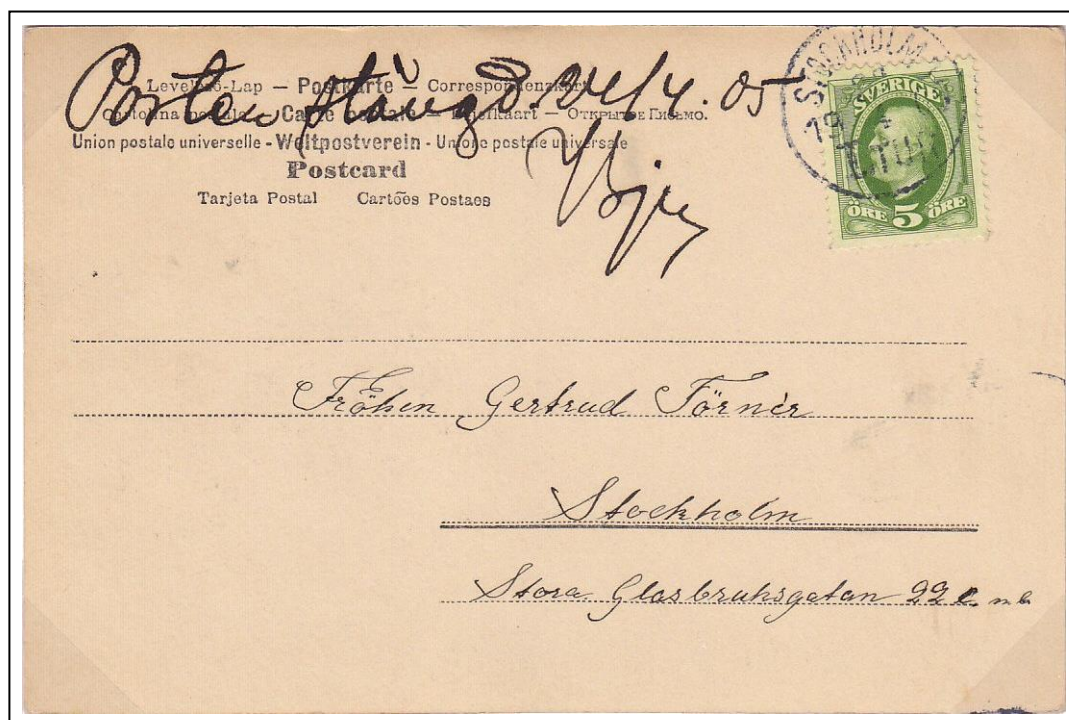

4.4 Postbehandling • Postala anteckningar

Ibland hade brevbärarna svårt att dela ut posten, och om man har tur kan man hitta kort med anteckningar om varför de inte fick tag på adressaten. Om man inte kunde dela ut ett kort på den ordinarie brevbäringsturen skulle man göra ett nytt försök på nästa tur. Om man inte lyckades då heller fick adressaten komma och fråga efter sin post på postkontoret.

Lokalt brevkort, Stockholm 3/7 1907 (adresserat "Härsåder")
Brevbärarnotering: *Ej hemma 1sta tur den 3/7 / breflåda saknas.*

Lokalt brevkort, Stockholm 24/4 1905
Brevbärarnotering: *Porten stängd 24/4 05.*

4.4 Postbehandling • Postala anteckningar

Ännu ett lokalt kort från Stockholm som posten haft svårt att dela ut...

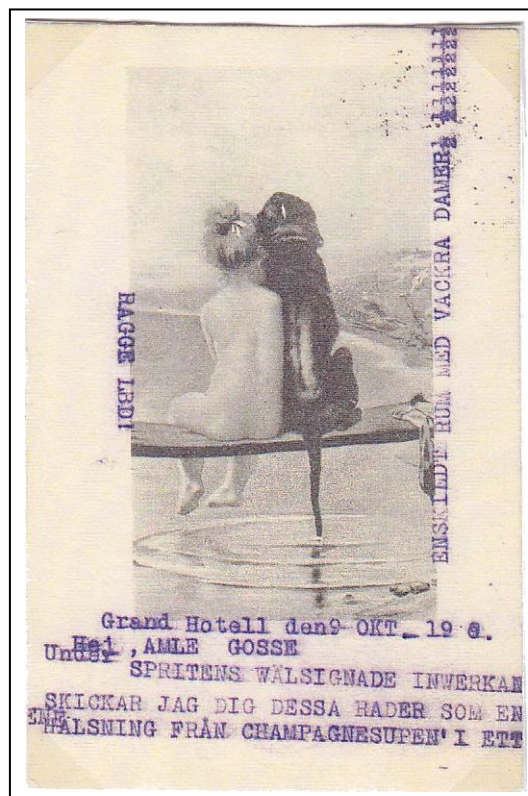

Lokalt brevkort, Stockholm 10/10 1909

Notering *Okänd i 3:dje distr. å Norrtullsgatan*, man har sedan provat en ny adress, *Döbelnsg 46^{II}*, men adressaten var okänd även där. Det framgår inte om kortet till slut kommit fram till redaktören Hedvall.

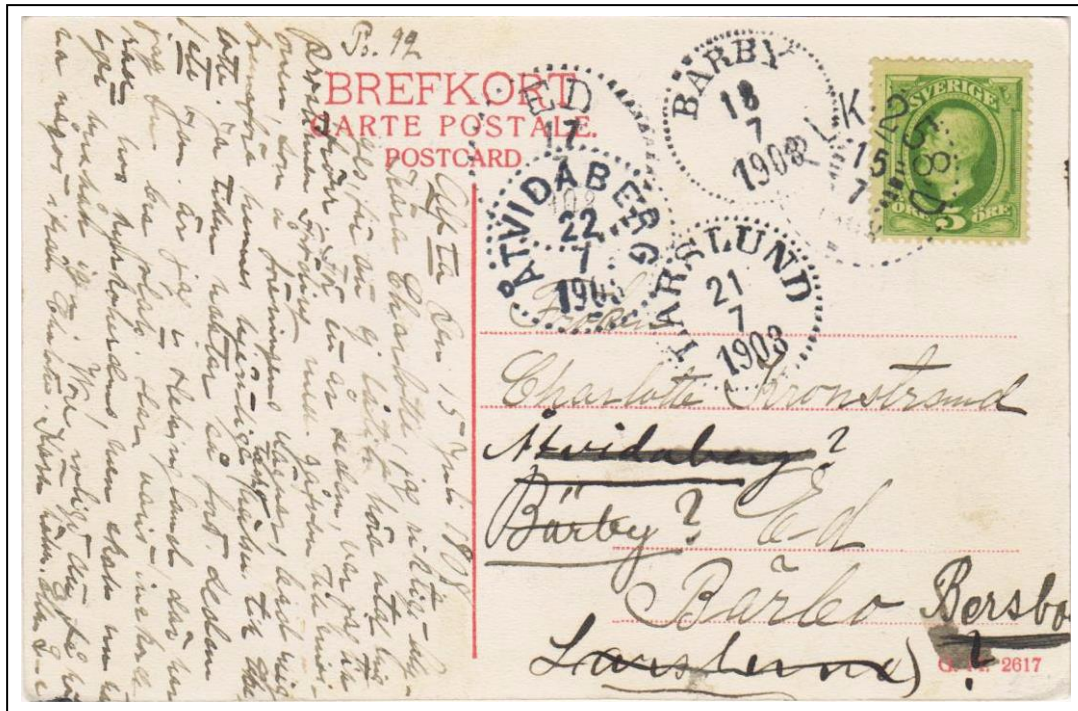
Det maskinskrivna meddelandet, daterat Grand Hotell den 9 oktober, ger kanske en förklaring till att adressen inte blev riktigt rätt:

Hej , AMLE GOSSE
Under SPRITENS WÄLSIGNADE
INWERKAN SKICKAR JAG
DIG DESSA RADER SOM
EN HÄLSNING FRÅN
CHAMPAGNESUPEN'
I ETT ENSKILDT RUM
MED VACKRA DAMER...

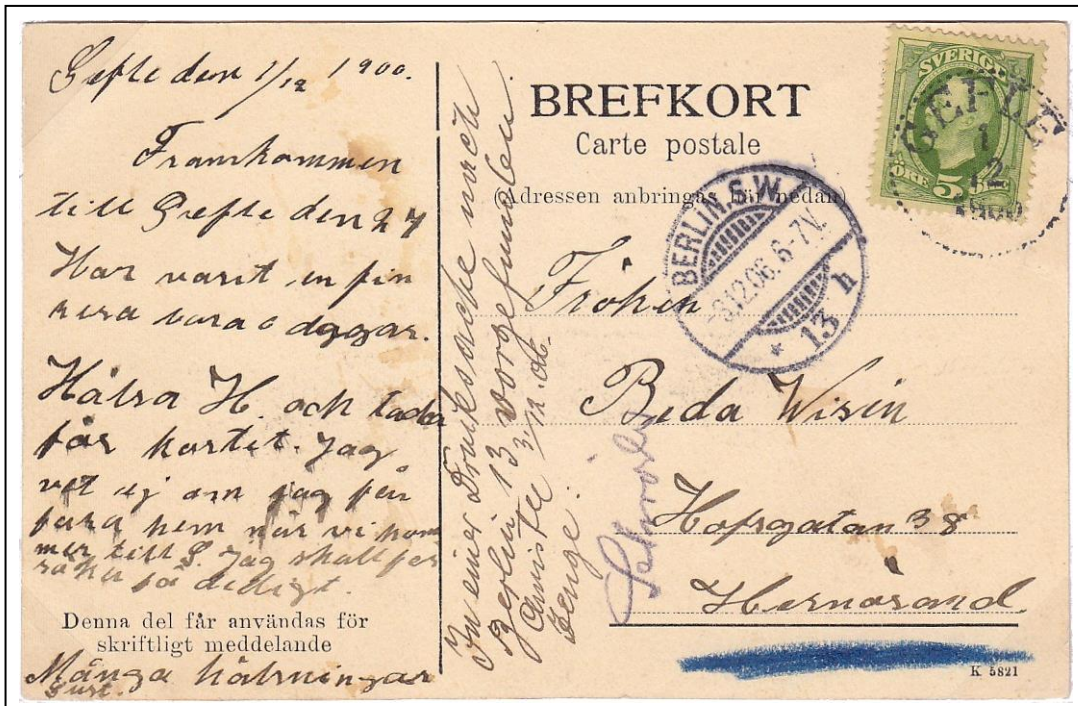
4.5 Postbehandling • Felsändning

Ibland sändes kort av misstag till fel adressort, på grund av sammanblandning av postanstalter, oklara adresser eller andra missöden.

Inrikes brevkort: PLK 258D (Bollnäs-Orsa) 15/7 1908 – Ed 17/7 1908 –
– Bärby 18/7 1908 – Larslund 21/7 1908 – Åtvidaberg 22/7 1908 – Bersbo

Den oklara adressen "Ed, Bärbo" gjorde att posten prövade med Ed (Dalsland), Bärby (Sörmland), Bärbo i Larslund (Sörmland) och Ed i Åtvidaberg (Östergötland), innan man till slut tycks ha hittat rätt med Ed i Bersbo (Östergötland).

Inrikes brevkort: Gefle 1/12 1906 – Berlin 3/12 1906 – Härnösand

Från Berlin finns en förklarande anteckning om att kortet anträffats i en trycksaksförsändelse – förmodligen hade det fastnat innanför en banderoll eller liknande. Rätt adressort, Härnösand, har strukits under med blåkrita och kortet har skickats tillbaka till Sverige.

4.5 Postbehandling • Felsändning

Normalt skrev man först adressatens namn, därefter gatuadress eller den gård eller by där adressaten bodde, och sist postanstalten. Om man blandade ihop de två sista raderna kunde det bli fel.

Inrikes brevkort: Oskarshamn 21/4 1904 – Köping 22/4 1904 – Grändal

På grund av den ”omkastade” adressen har kortet först skickats till Köping i Västmanland istället för till Grändal på Öland. I Köping har man strukit över Köping, strukit under Grändal och skrivit ett stort ”Obs!!” bredvid Öland.

Inrikes brevkort: Krylbo 10/4 1903 – Trekanten 12/4 1903 – Bofors

Ett liknande misstag, där kortet först har skickats till Trekanten i Småland istället för till Bofors i Värmland. Bofors har strukits under och Trekanten strukits över för att kortet skulle komma rätt.

4.5 Postbehandling • Felsändning

Det kunde också vara oklart vilket land kortet skulle till.

Brevkort till Mariehamn på Åland, Finland:

PKXP 53 C 31/3 1907 – Åland 1/4 1907 – Mariehamn 4/4 1907

Av misstag har kortet först skickats till Åland i Uppland, där man strukit över "Åland" i adressen, strukit under "Finland", och skickat vidare till rätt adress.

Brevkort till Björneborg i Finland:

Vesterhiske 1/1 1902 – Vermlands Björneborg 3/1 1902 – Björneborg 6/1 1902

Här var det svårt för posten veta vart kortet skulle. Avsändaren har inte skrivit ut Finland i adressen, och dessutom frankerat med inrikes brevkortsporto. Efter en tur till Värmland skickades kortet till Björneborg i Finland, med en T-stämpel och notering om 6 ¼ centimes felande porto som vid ankomst blev till 12 penni i lösen.

4.5 Postbehandling • Felsändning

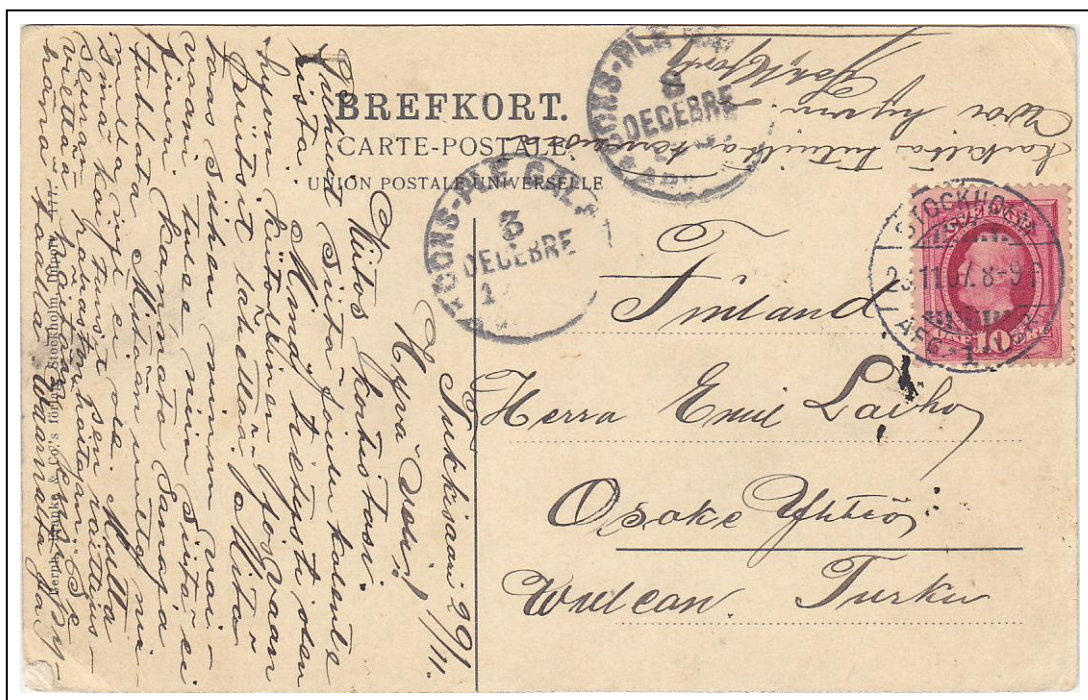
Man kan behöva titta noga för att upptäcka att ett kort varit på villovägar...

Brevkort till La Haye Pesnel i Frankrike:

Ludvigsborg 9/8 1902 – 's-Gravenhage 11/9 1902 – La Haye Pesnel 13/9 1902

Av misstag har kortet först skickats till Haag ('s-Gravenhage) i Holland, där man strukit under "France" (uppe till vänster), och skickat vidare till rätt adress.

Brevkort till Åbo (Turku) i Finland:

Stockholm 29/11 1907 – Cons-ple Galata 3/12 och 8/12 1907 – Åbo

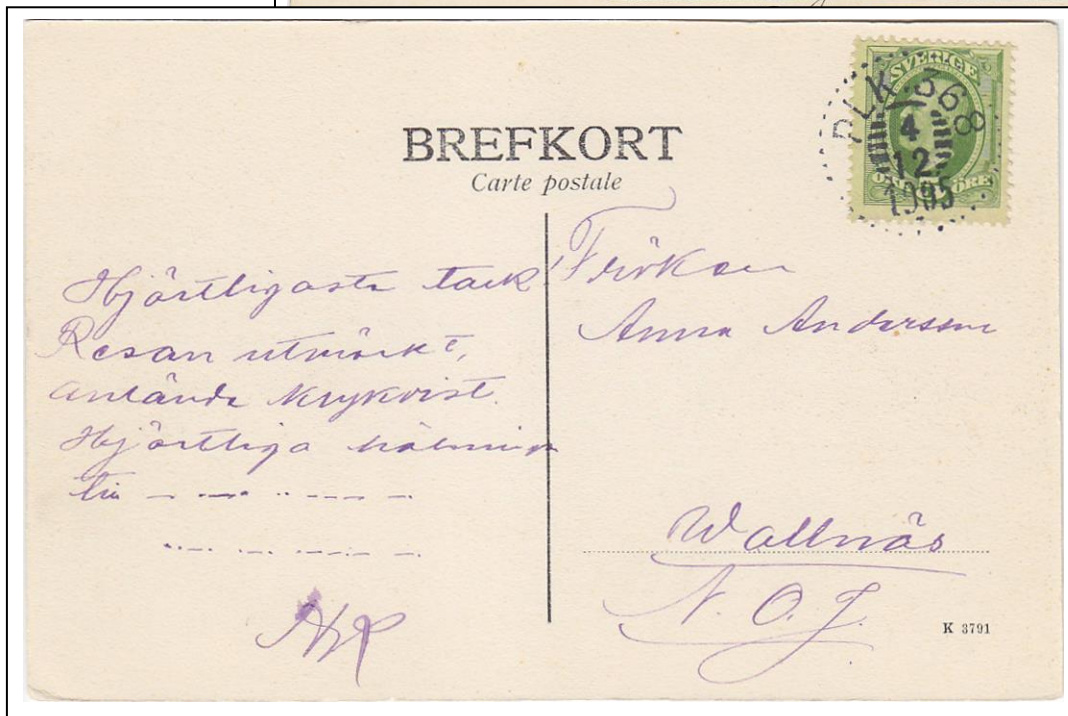
Av misstag har "Turku" tolkats som Turkiet och kortet har först skickats till Konstantinopel. Där har posten – efter fem dagar – konstaterat att kortet hamnat fel. Man får förmoda att det till slut kommit fram till Åbo, men tyvärr finns ingen ankomststämpel som talar om hur länge herr Emil fick vänta på sitt vykort.

4.6 Postbehandling • Adresser

Adresser kan innehålla anvisningar eller förslag om hur posten skulle befordras, för att underlätta för posten. Här är tre exempel, där avsändaren angivit ångbåtspost, järnvägspost respektive lantbrevbäring.

Ångbåtspost:

Medf. Prins
Gustav, anger
ångbåtspost,
ÅBXP nr 18.
Kortet tycks
istället ha
skickats med
ÅBXP nr 29
och ångbåten
Östanå I.

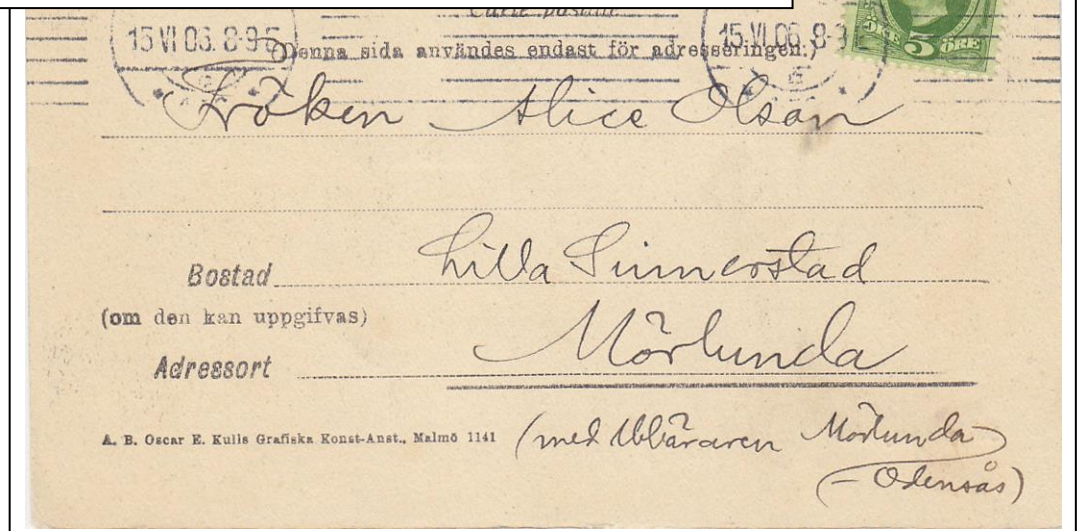

Järnvägspost:

Adressen Wallnäs
är förtydligad med
N.O.J., Nässjö-
Oskarshamns
järnväg

Lantbrevbäring:

Avsändaren har
sist i adressen
lagt till:
med lbbäraren
Mörlunda-Odensås

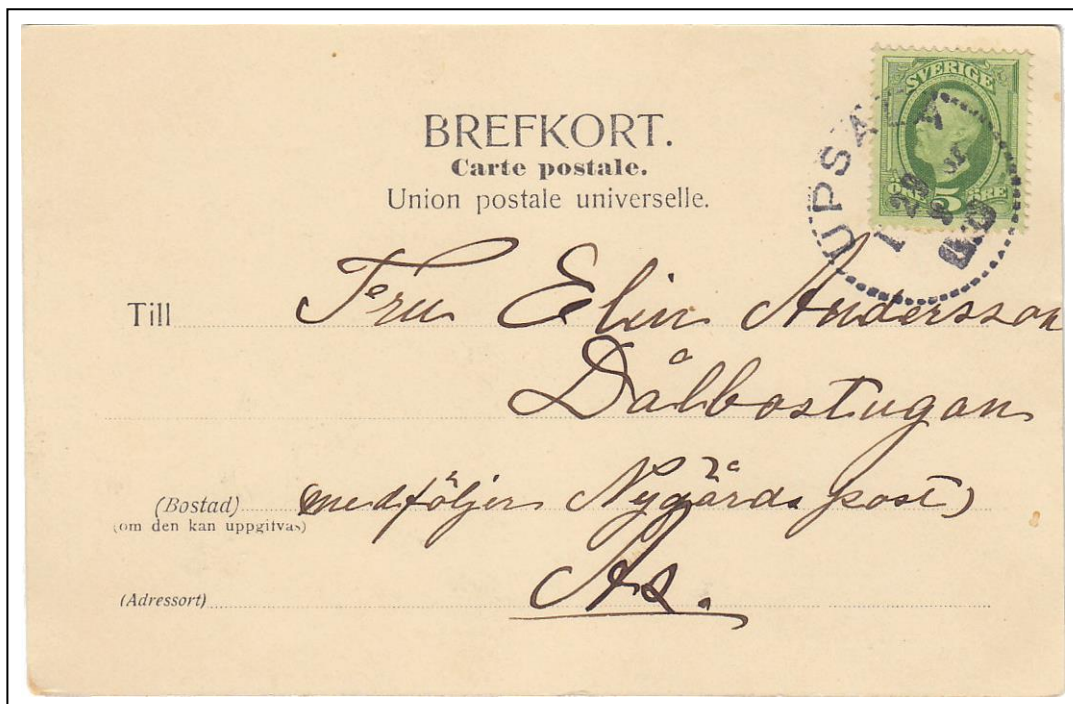
4.6 Postbehandling • Adresser

I större tätorter delade brevbärare ut posten, men på mindre orter hämtade de flesta sin post på postkontoret. Ett alternativ för dem som hade långt till posten var att skaffa en "lösväska". Ett antal gårdar eller en hel by kunde gå ihop om en väska. Då fick postmästaren en lista över vilka hushåll som skulle ha sin post i väskan och sedan utsågs någon betrodd person att hämta postväskan och dela ut posten. Adresser av typen "medföljer NN:s post" tyder på befordran i lösväska.

Från Björketorp 30/8 1906 till Wallås, Kinna

Notering: medföljer Lydde post

Från Uppsala 29/3 19XX till Dålbostugan, Äs

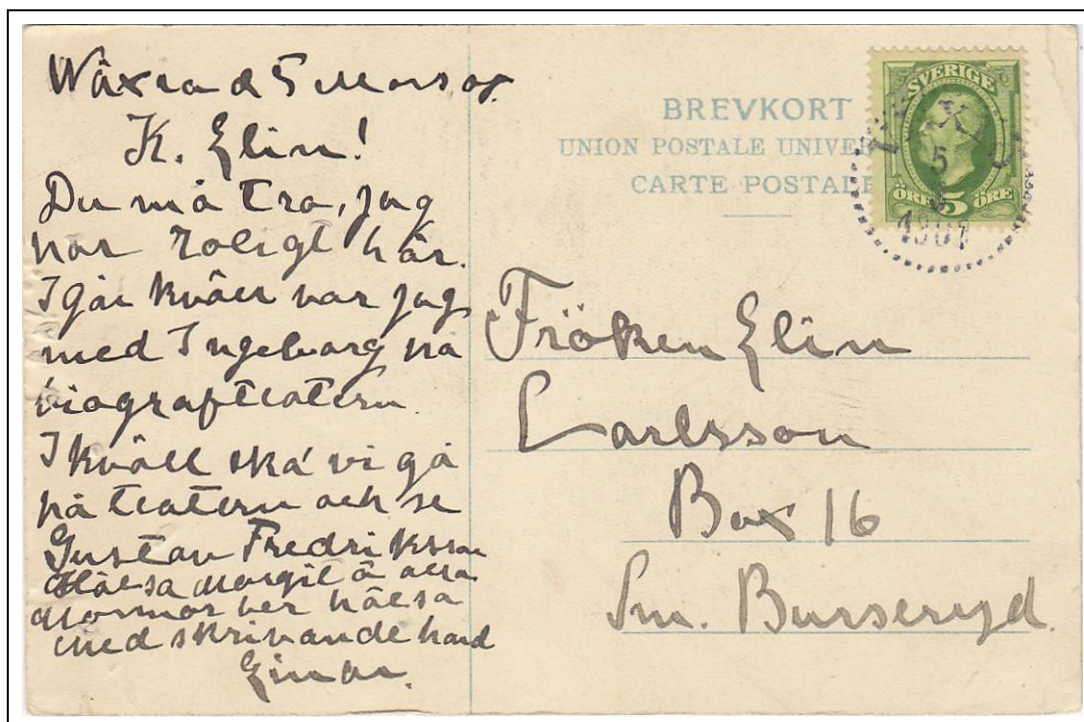
Notering: medföljer Nygårds post

4.6 Postbehandling • Adresser

Postboxar som mottagarna kunde öppna med egen nyckel förekom på enstaka svenska postkontor redan på 1880-talet och reglerades i poststadga från 1899 och framåt. Beteckningen där var "amerikanskt fack", eftersom idén uppenbarligen kom från USA. Från början av 1900-talet förekommer det också att man adresserade posten till "boxnummer".

PLK 152 (Halmstad–Ängelholm–Malmö) 25/8 1910 – Borås (Box 6)

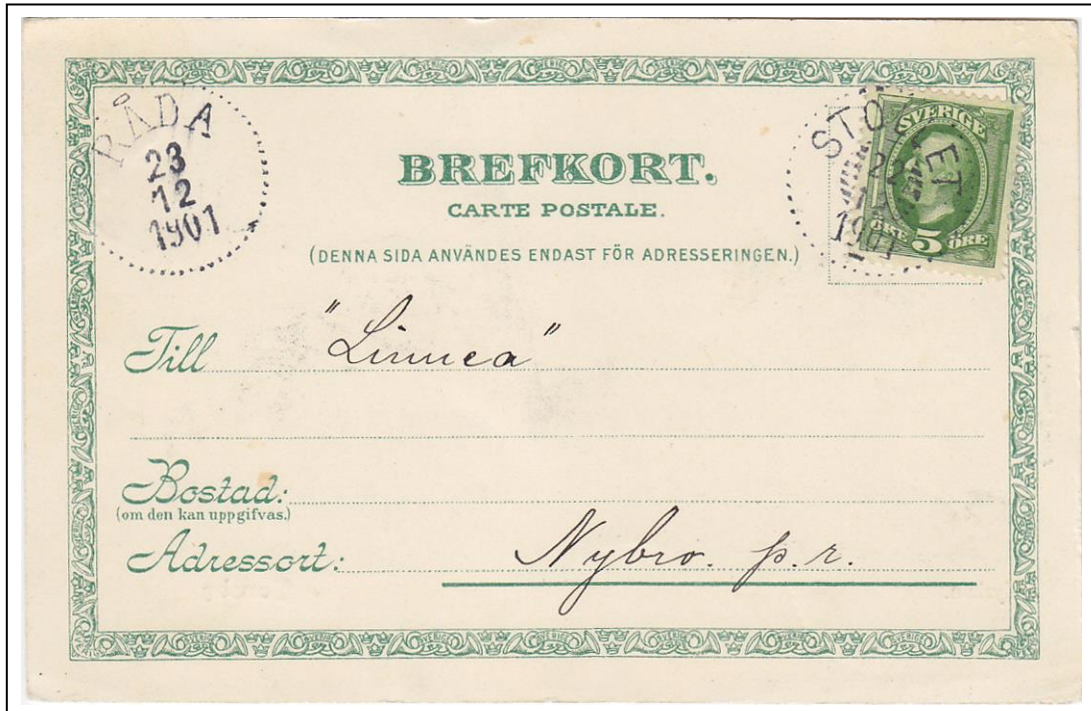
Vexjö 5/3 1907 (?) – Smålands Burseryd (Box 16)

Även på en liten ort som Smålands Burseryd fanns postboxar.

I första hand var det förmodligen företag som hade postbox, men man kan även, som här, hitta vykort med privat korrespondens som sänts till boxadresser.

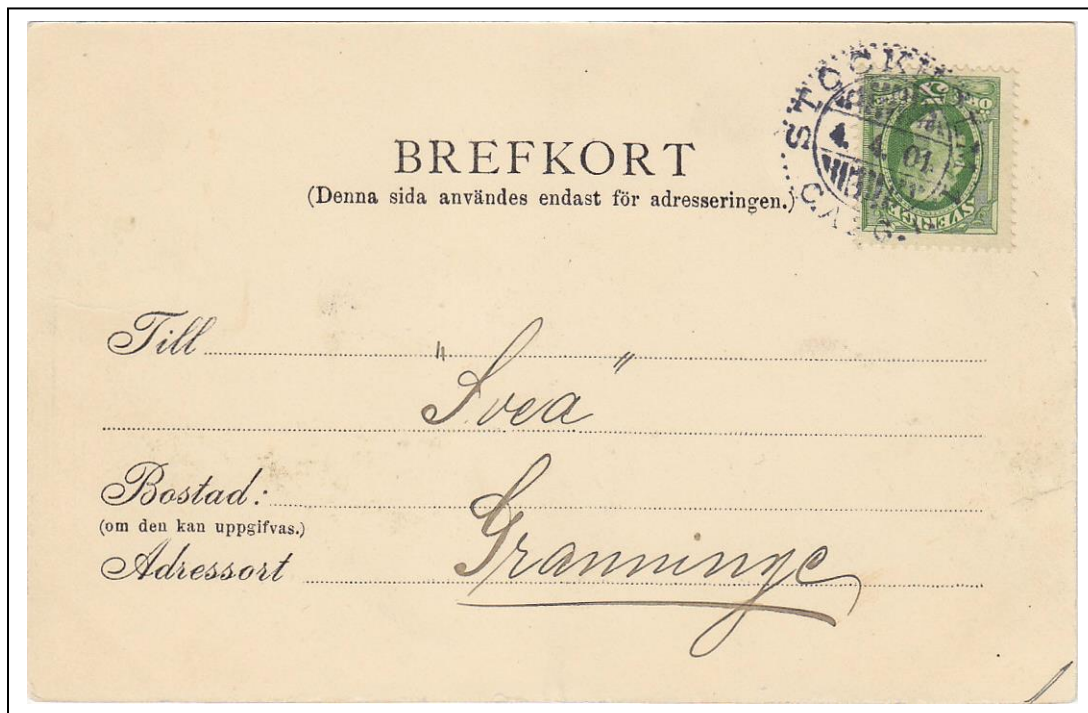
4.6 Postbehandling • Adresser

Ibland ser man vykort med mer kryptiska adresser. En variant är signaturer av olika slag. Sådana adresser användes ibland när man satte in annonser i tidningar men inte ville avslöja sitt namn. Brevpostreglementet tillät att man skickade post till signaturer, så länge det inte rörde sig om värdepost.

Från Stället 22/12 1901 via Råda 23/12 1901
till "Linnea", Nybro p.r.

Noteringen p.r. efter Nybro anger poste restante, dvs. kortet skulle inte delas ut, utan hämtas på postkontoret. Gissningsvis är kortet ett svar på en kontaktannons.

Från Stockholm 4/4 1901 till "Svea", Granninge
Här finns ingen notering om poste restante, men förmodligen
har kortet till Svea ändå hanterats som sådan post.

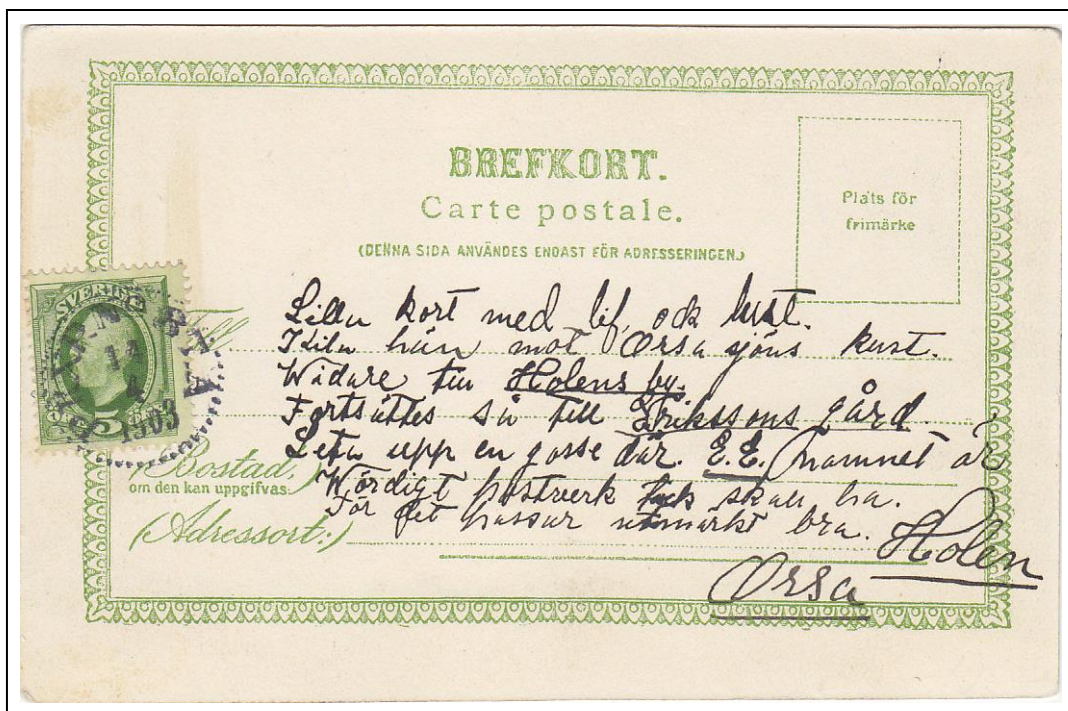
4.6 Postbehandling • Adresser

Även andra typer av adresser kunde vara en utmaning för brevbärarna.

Från Laxå 23/12 1901 "Till Mabel, Till Moster, Till Hilda, Ystad"

Det måste ha krävt god lokalkännedom av posten i Ystad för att kunna dela ut kortet, men det ger faktiskt intryck av att vara postgånget.

Med PKXP No 87A (Mora-Persberg) 14/4 1903 till en lätttrimmad adress:

Lilla kort med lif och lust. / Kila hän mot Orsasjöns kust.

Vidare till Holen by. / Fortsättes så till Erikssons gård.

Leta upp en gosse där. / E.E. namnet är.

Wördigt postverk tack skall ha. / För det passar utmärkt bra.

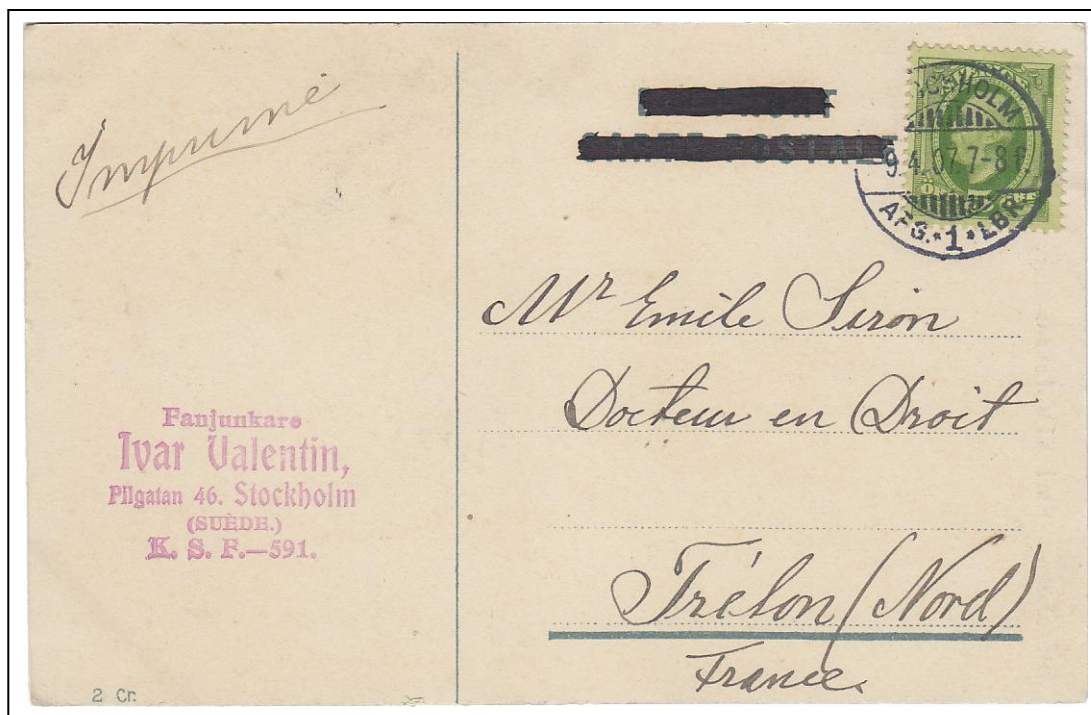
Holen / Orsa

4.6 Postbehandling • Adresser

Under det tidiga 1900-talets ”vykortsraseri” växte det upp föreningar för de som ville samla eller utväxla vykort. I både avsändar- och mottagaradresser kan ibland man se spår av det organiserade vykortssamlandet.

Kort sänt som trycksak från Stockholm 9/4 1907 till Trélon i Frankrike

Avsändarens adresstämpel: K. S. F.-591.

Utomlands var det vanligt att vykortssamlare använde namnstämplor som innehöll deras medlemsnummer i någon vykortsförening. Stora internationella föreningar var Kosmopolit och Globus. I Sverige fanns K. S. F. – Kamraternas Samlare-Förbund, grundat år 1901.

Inrikes kort från Årset 14/9 1910 till Stockaryd

Adressen är Wykortsföreningen Stockaryd pr. (poste restante)

Kort som är adresserade till en samlarförening är inte så vanliga. Wykortsföreningen i Stockaryd annonserade efter medlemmar i tidskriften *Tidsfördrif* under sommaren och hösten 1910.

”VYKORTS — Besvarar med nöje vy-
FÖRENINGEN”, kort. —
STOCKARYD, p. r. (Nya medlemmar antagas.)

4.7 Postbehandling • Hotellpost

Utomlands förkom det att hotell hade egna postkontor med postala stämplor (i enstaka fall också egna frimärken!). Den ”hotellpost” man kan se spår av på svenska vykort handlade om att hotellpersonalen tog hand om gästernas ankommande (detta och nästa blad) och avgående post (följande blad).

Ibland ser man kort till hotellgäster där hotellpersonalen skrivit på rumsnummer när de sorterat posten.

Brevkort till Italien 1902

Adressaten bodde i rum 82 på Grand Hôtel de Nice i San Remo

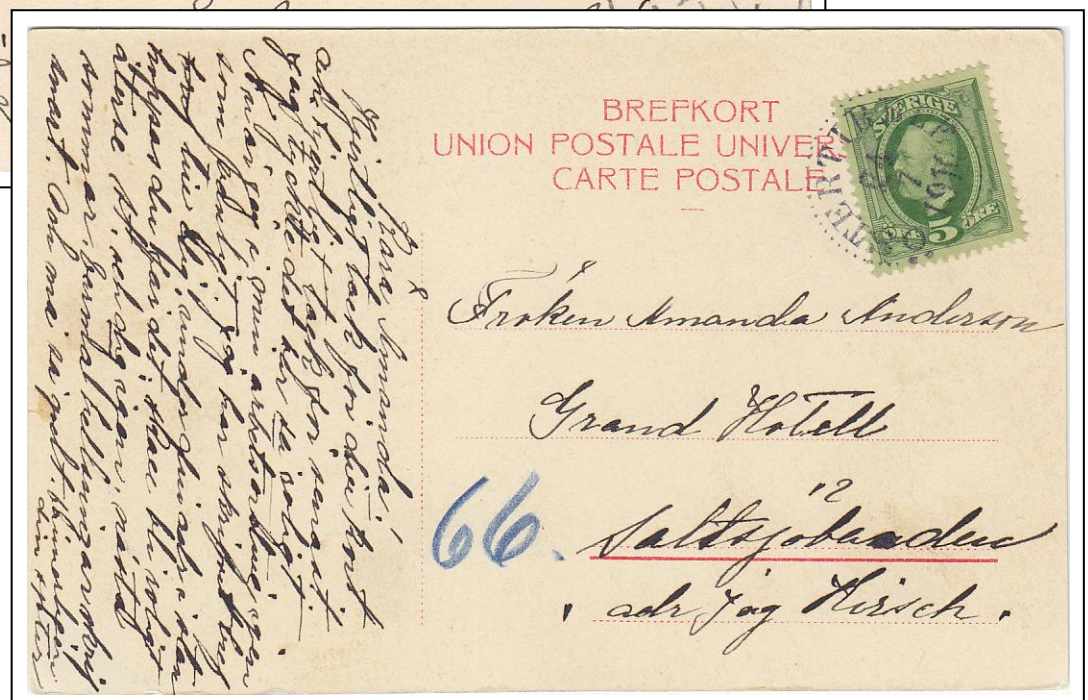
Brevkort till Frankrike 1902

Adressaten bodde i rum 46 på Grand Hotel Beau-Site i Aix les Bains

Inrikes brevkort 1910

Adressaten bodde i rum 66 på Grand Hotell i Saltsjöbaden

För en posthistoriker gäller det att skilja sådana anteckningar från postverkets noteringar!

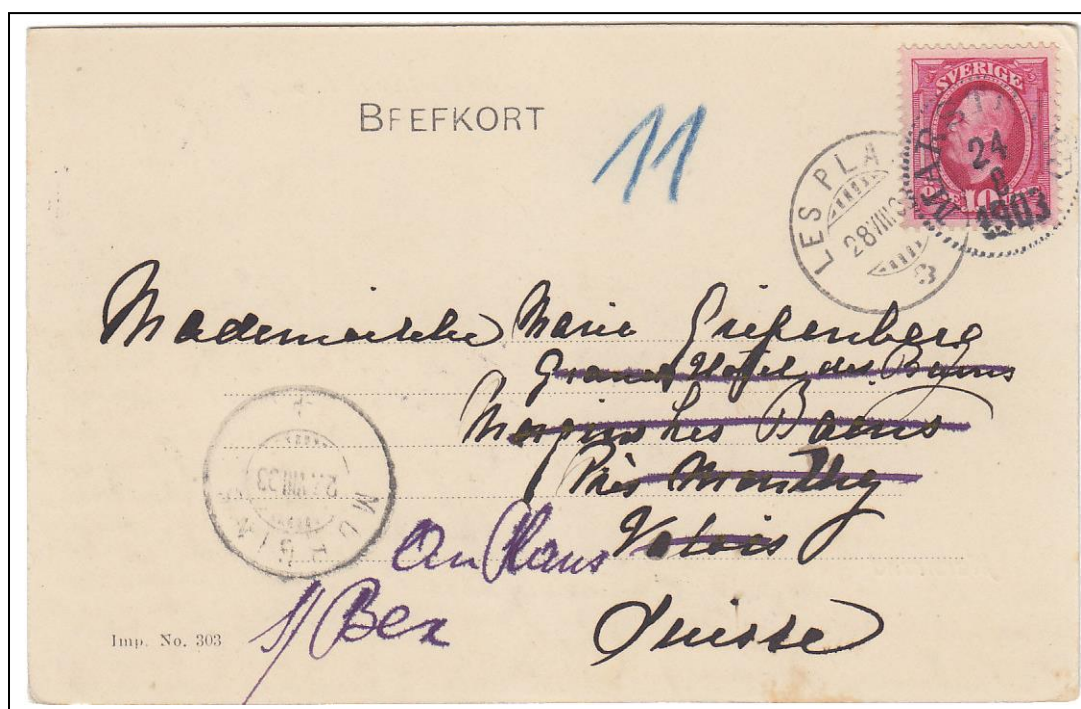
4.7 Postbehandling • Hotellpost

Om hotellgäster lämnade sin nästa adress till hotellet när de reste vidare, så kunde de få sin post eftersänd. Ibland slog hotellet en egen stämpel på den eftersända posten.

Brevkort från Stockholm 17/4 1902 vid Trelleborg-Sassnitz 18/4 1902 till
Grand Hôtel Colombe d'Or i Verona (Italien) 20/4 1902

Eftersänt med feldaterad hotellstämpel (20/3 istället för 20/4)
till Grand Hôtel i Bellagio 21/4 1902

Brevkort från Marstrand 24/8 1903 till
Grand Hotel des Bains i Morgins (Schweiz) 27/8 1903

På hotellet har man först noterat rumsnummer 11, men sedan insett att
hotellgästen rest vidare och eftersänt till Les Plans sur Bex 28/8 1903.

4.7 Postbehandling • Hotellpost

Hotellpersonal kunde också ta emot gästernas avgående brev och kort, för att sedan skicka dem vidare med vanlig post. Ibland användes då daterade stämplor – förmodligen mest för att göra reklam för hotellen.

Brevkort från Hôtel Rydberg i Stockholm 20/5 1904. Sânt med tåget mot Katrineholm (PKXP No 34B) samma dag till Arnhem i Holland 22/5 1904.

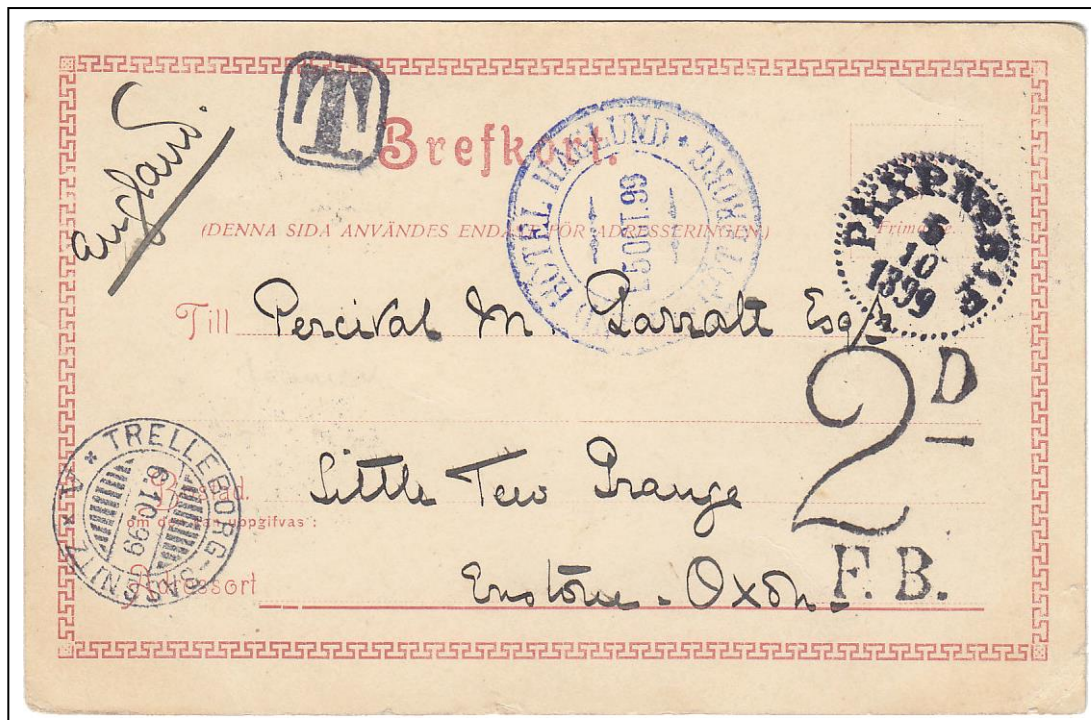
Att döma av de kort som visas här var det påfallande ofta som kort från hotellen postades i brevlåda på järnvägsstationen eller på ett avgående tåg. Men mängden material är kanske för liten för att man ska dra några säkra slutsatser om detta...

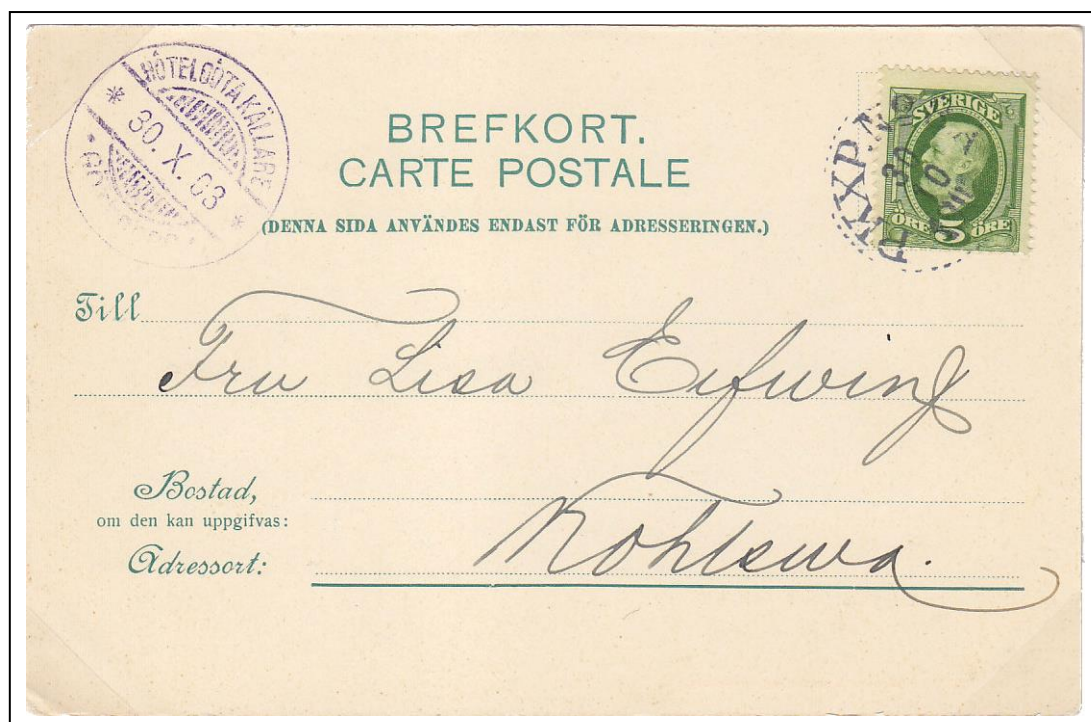
Brevkort från Hôtel d'Angleterre i Helsingborg 30/8 1902. Postat i brevlåda på båten till Helsingør. Frimärkena makulerade med dansk stämpel "Fra Sverige", transitstämplat Helsingør 31/8 1902 och vidare till Welshpool i England.

4.7 Postbehandling • Hotellpost

I Göteborg förekom flera olika daterade hotellstämplar.
Kanske en form av "innovationsspridning" där tog hotellen efter varandra?

Brevkort med en tidig hotellstämpel från Grand Hôtel Haglund i Göteborg, 5/10 1899. Sämt med tåget mot Helsingborg (PKXP No 81B) samma dag, via Trelleborg-Sassnitz 6/10 1899 till Oxon i England. Sämt ofrankerat, så därför svensk T-stämpel och brittisk lösenstämpel 2^d F. B. (Foreign Branch). Denna hotellstämpel är även känd i röd färg från år 1901.

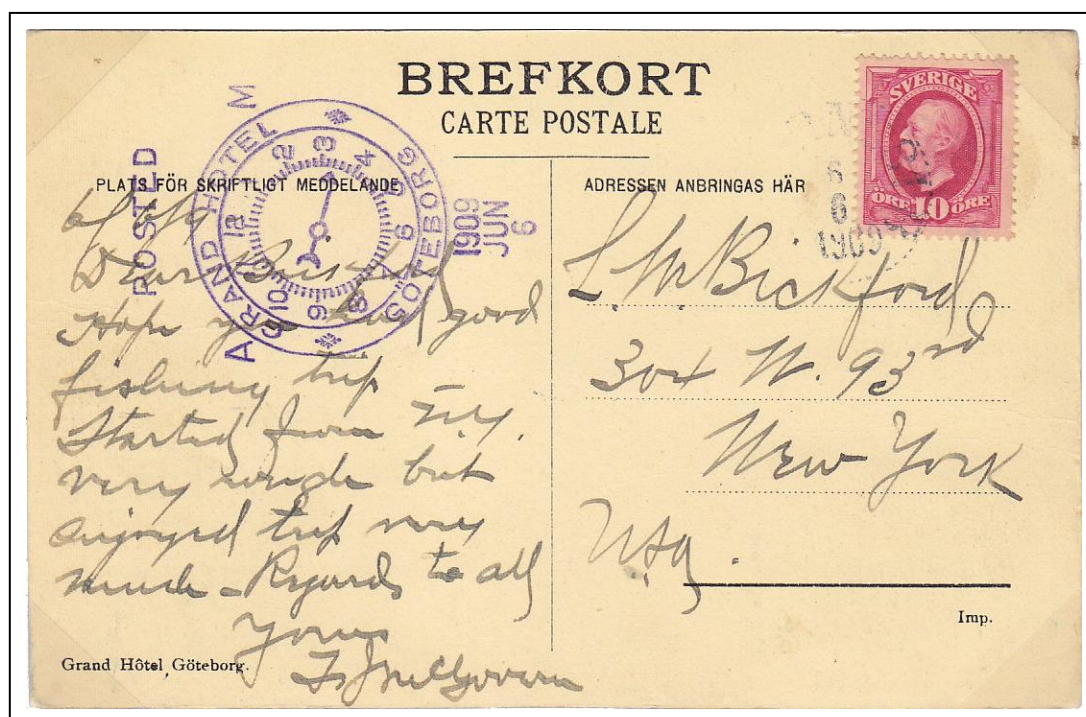
Brevkort från Hôtel Göta Källare, Göteborg 30/10 1903, sänt med tåget mot Laxå (PKXP No 8 A) 30/10 1903, med adress Kolsva. Hotellstämpeln har stora likheter med den postala normalstämpel 46 som användes i bl.a. Göteborg vid denna tid.

4.7 Postbehandling • Hotellpost

På Grand Hotel i Göteborg användes en speciell engelskspråkig stämpel som var utrustad för att ange inte bara datum utan också exakt klockslag. Denna typ av stämpel är även känd från hotell i andra länder. Under en period användes en sådan stämpel också på prov av posten i Paris för rörpost, där man ansåg att det var viktigt med exakta tidsangivelser.

Brevkort från Grand Hotel, Göteborg 10/8 1903 (blå stämpel) och senare samma dag sänt med tåget mot Laxå (PKXP No 8A) till Jönköping 11/8 1903.

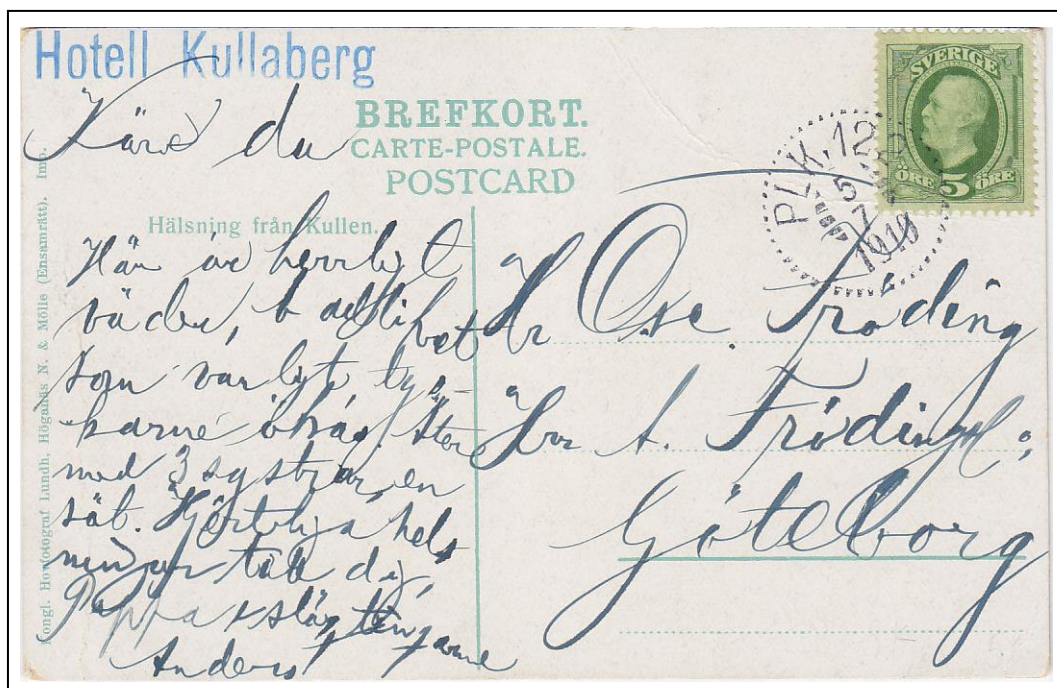

Brevkort från Grand Hotel, Göteborg 6/6 1909 (violett stämpel), senare samma dag sänt med Malmötåget (PKXP No 81B) för vidare befordran till New York.

Stämpeln användes på Grand Hotel från åtminstone 1903 och in på 1910-talet.

4.7 Postbehandling • Hotellpost

Enklare odaterade stämplarna med hotellets namn tyder på att hotellet tagit emot gästernas vykort och sett till att de gått vidare med vanlig post. En annan möjlighet är att hotellet helt enkelt sålde eller gav bort "hotellstämplade" vykort till sina gäster som ett sätt att göra reklam.

Brevkort stämplat "Hotell Kullaberg", postat i brevlåda på tåget mellan Höganäs och Åstorp, PLK 122 5/7 1910, med adress Göteborg

Notera den tryckta texten till vänster på kortet: "Hälsning från Kullen."

Brevkort stämplat "Fru Malmströms Pensionat, KNEIPPBADEN." från Kneippbaden 17/11 1904 till Stockholm.

4.8 Postbehandling • Basarpost

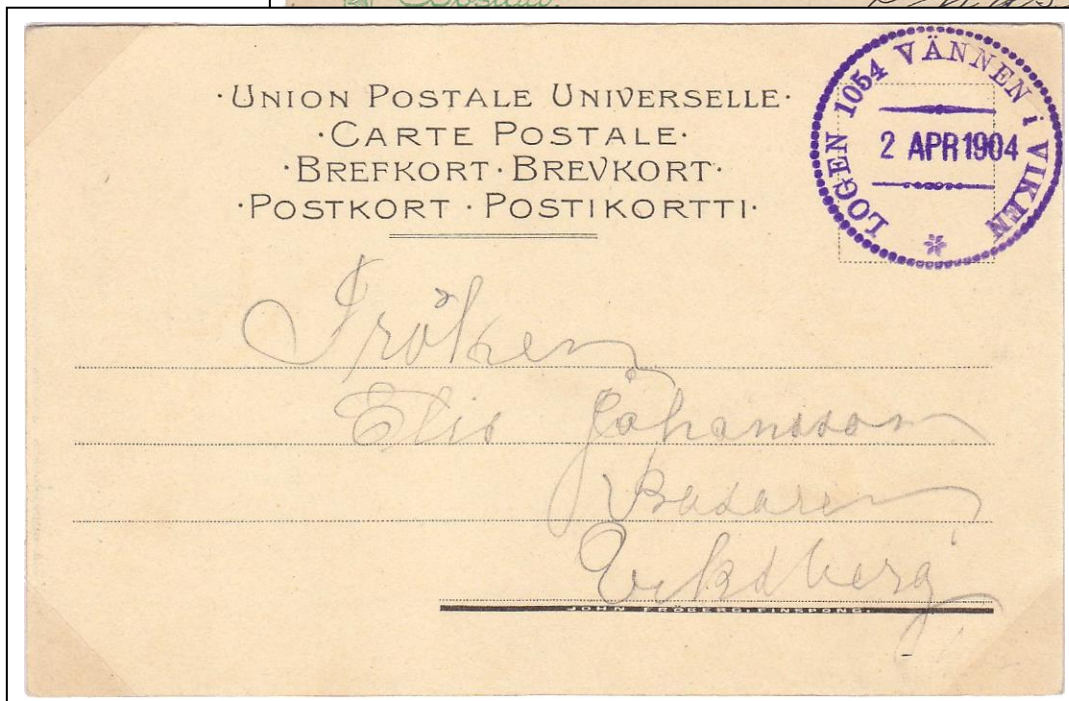
I början av 1900-talet ordnades ofta lokala välgörenhetsfester – basarer – för att samla pengar till något behjärtansvärt ändamål. På basarer inrättades ibland ”postkontor” där man mot en avgift kunde lämna in kort som delades ut till andra besökare på basaren. Ofta användes då särskilda basarpoststämplat.

Det statliga postverket hade monopol på regelbunden befördran av brev och brevkort i Sverige, men eftersom basarposter var tillfälliga omfattades de inte av postmonopolet.

Standardstämplat med texten Basarpost, utan ort eller datum, fanns uppenbarligen att köpa i handeln.

Holtsljunga Skyttefest 1906 hade tagit fram en egen stämpel.

Mer ambitiösa basarposter använde daterade stämplat.

Nykterhetslogen ”Vännen i Viken” hade basar i Viksberg 2/4 1904.

4.8 Postbehandling • Basarpost

Ofta tog basarposter också emot brev och kort som sedan vidarebefordrades med vanlig post – i samarbete med postverket, eller genom att man helt enkelt lade posten i närmaste brevlåda. Då krävdes förstås frankering med vanliga frimärken och basarpoststämpeln användes normalt som sidostämpel.

Brevkort med sidostämpel från M. H. L. F. F. (enligt uppgift Malmö högre läroverk för flickor) Försvarsfest 4/3 1904.

Frankerat och sänt med vanlig post lokalt i Malmö samma dag.

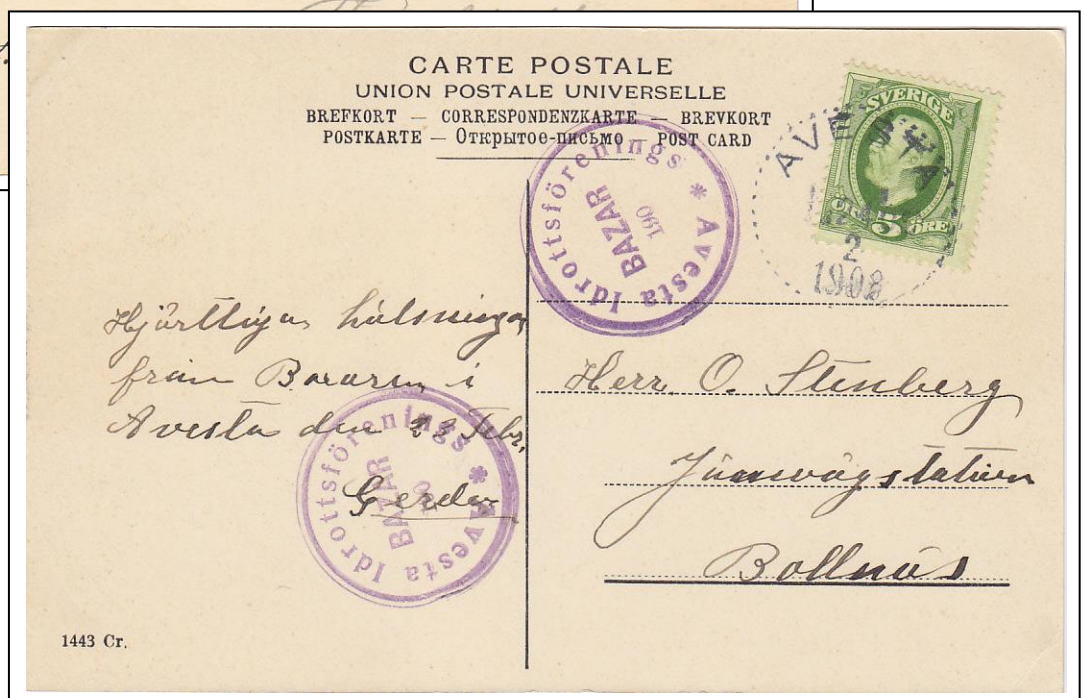

Brevkort med sidostämpel från Fogeltofta Skytteförenings skyttefest den 19-7-1903.

Frankerat och sänt lokalt i Fogeltofta 20/7 1903.

Brevkort med sidostämpel från Avesta Idrottsförenings bazar.

Frankerat och sänt med vanlig post från Avesta L br 24/2 1908 till Bollnäs.

4.8 Postbehandling • Basarpost

Det var inte så vanligt att basarpoststämplor hade illustrationer. Men här är ett par exempel på stämplor där man "lånat" delar av motivet från de första tuberkulosmärkena från julen 1904.

Brevkort från Sommarfesten i Kungsör 22-23/7 1905, poststämplat i Kungsör 24/7 och skickat till Stockholm. Samlade man kanske in pengar till Nationalföreningen mot tuberkulos på festen?

Brevkort från Barnens Dag i Malmö 1905 (poststämplat 28/5) till Kristianstad.

Sveriges första Barnens Dagsfest lär ha ägt rum i Grängesberg redan 1901, men med start 1905 ordnades årliga Barnens Dagsarrangemang på flera platser i landet. De första åren var Barnens Dag ofta en blandning av barnfest och basar i syfte att samla in pengar till sommarkolonier för fattiga och sjuka barn.

4.8 Postbehandling • Basarpost

I sällsynta fall användes basarpoststämplor också för att stämpla frimärken på kort som sedan lämnades till befordran med vanlig post. Detta var emellertid inte tillåtet enligt postens regler.

Brevkort från Skyttebasaren i Gävle 13/11 1903, där basarstämpeln slagits på frimärket. Kortet är sedan befordrat med vanlig post till Bollnäs, dit det ankom den 14/11 1903.

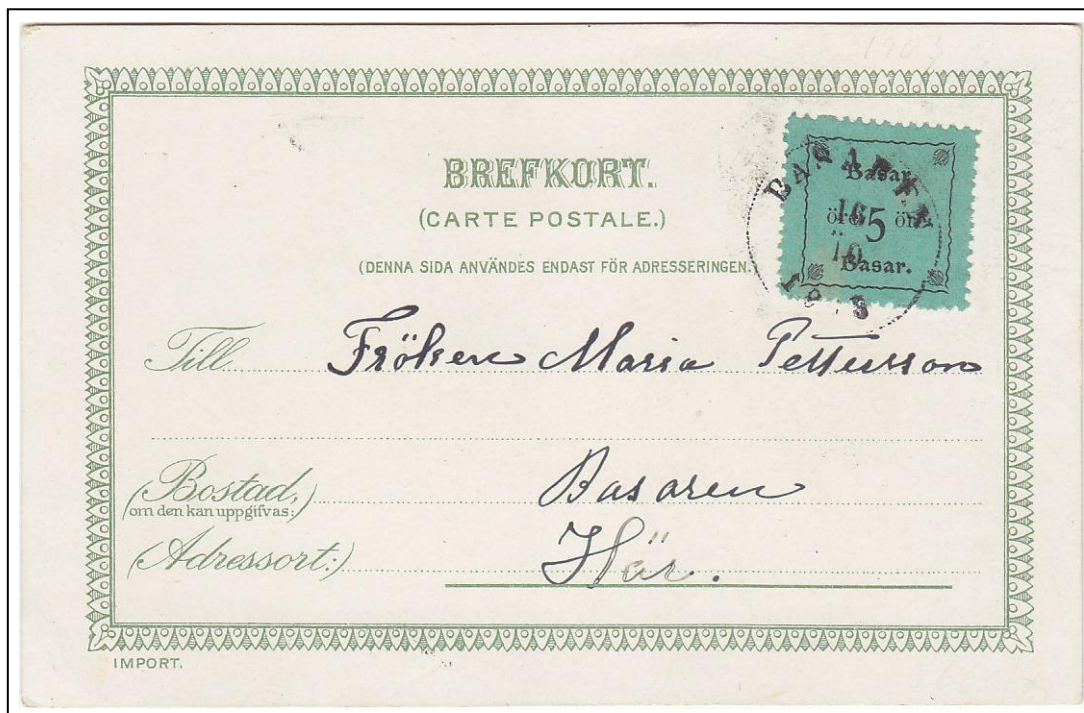
Brevkort där frimärket först fått en stämpel från Falköpings Skyttegilles Bazar den 26-28/4 1902. Stämpeln var inte giltig som makuleringsstämpel, så när kortet lämnades över till posten slogs också en postal stämpel, Falköping 26/4 1902, på frimärket. Ankomststämplat Hedemora 27/4 1902.

4.8 Postbehandling • Basarpost

Vissa basarposter gav ut basarpostmärken, som användes som "frimärken" vid postbefordran inom basarområdet. Liksom det fanns stämplarna med enbart texten "Basarpost" att köpa i handeln förekommer det "neutrala" basarpostmärken, som inte tycks vara framtagna för någon specifik basar.

Kort med neutralt gult basarmärke i valören 5 öre, stämplat vid okänd basar "19 OCT 1905". Kortet har ett motiv från Boråstrakten.

Kort med neutralt grönt basarmärke i valören 5 öre, stämplat Basaren 16/10 1903.

Båda korten verkar vara skickade till samma adressat, men olika år och med basarmärken med olika färg och design.

4.8 Postbehandling • Basarpost

De mest ambitiösa basarposterna tryckte upp särskilda frimärken för varje basar. Här visas tre sådana kort med basarpostmärken från Gävle Godtemplares höstfester 1902-1904, alla med portot 2 öre.

1902 var det första året då Godtemplarföreningen använde basarpostmärken. Märket har makulerats med en primitiv korkstämpel eller liknande.

Till 1903 års "Trädg. Höstfäst" hade man skaffat en särskild stämpel och bytt layout på basarpostmärket.

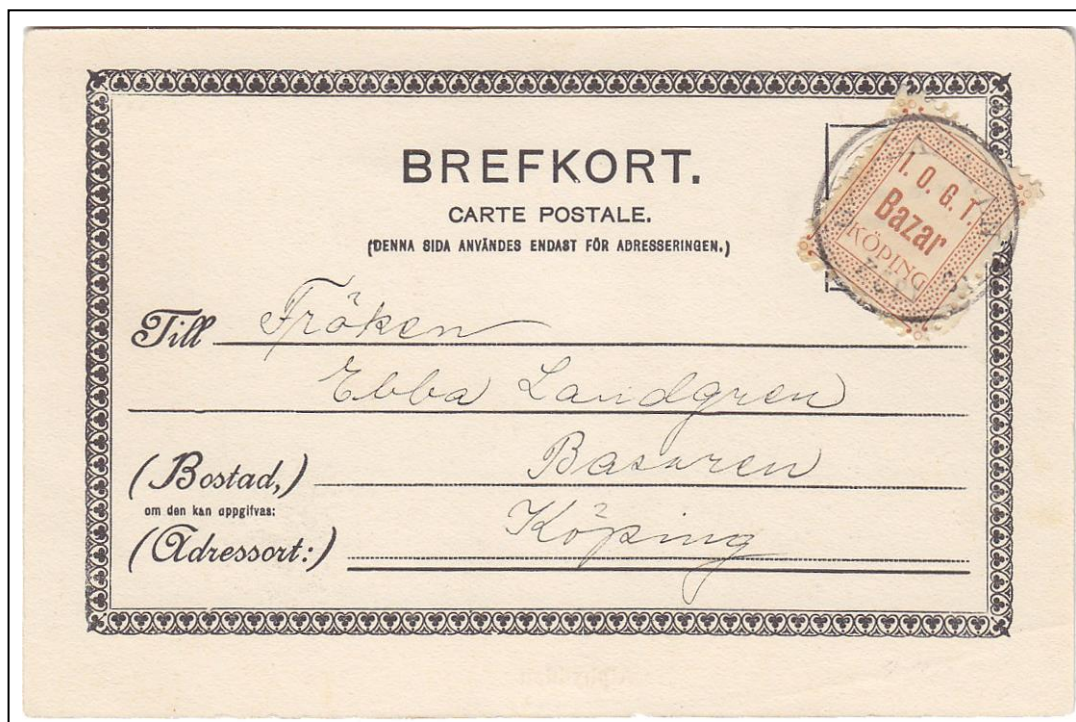
Även 1904 års märke skiljer sig lite grand från de föregående. Och nu har man återgått till traditionell stavning av sin "Höstfest".

1904 var sista året då Godtemplarföreningen gav ut basarpostmärken.

4.8 Postbehandling • Basarpost

Basarpostmärken kunde vara mer eller mindre frimärkslika. Här är två exempel på valörlösa märken från olika lokala basarer.

Brevkort med basarmärke från en lokal nykterhetsbasar. Både frimärket och den odaterade stämpeln anger IOGT:s basar i Köping. Basarkort är ofta adresserade till "Basaren".

Ibland användes basarpostmärken också som brevmärken vid sidan av frimärken på kort som vidarebefordrades med vanligt post. Basarpostmärket på kortet är stämplat Bazaren / Rådhuset / Malmö 26-29/11 1901 och kortet är sedan skickat från Malmö 2/12 1901 till Hudiksvall och Gävle. Vid denna tid var välgörenhetsmärken inte tillåtna på brevkort, så det krävdes 10 öres brevporto.